

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 27. helmikuuta 2024
(OR. en)

6586/1/24
REV 1

Toimielinten välinen asia:
2023/0323(COD)

COMPET 166
MI 169
IND 78
ECOFIN 179
FIN 156
CODEC 478
IA 47

ILMOITUS

Lähettäjä:	Pysyvien edustajien komitea (Coreper I)
Vastaanottaja:	Neuvosto
Asia:	Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kaupallisissa toimitissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta – Periaatekeskustelu

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kaupallisissa toimitissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta kilpailukykyneuvostossa 7. maaliskuuta 2024 käytävää periaatekeskustelua varten.

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja**Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta****Periaatekeskustelu****1. Komission ehdotus**

Laskujen maksaminen myöhässä vaikuttaa yrityksiin kaikilla aloilla ja kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Sillä on erityisen kielteinen vaikutus pieniin ja keskisuuriin yrityksiin (pk-yrityksiin), sillä ne ovat riippuvaisia säännöllisistä ja ennakoitavista käteisvirroista ja niillä on vähemmän mahdollisuuksia saada likviditeettiä kuin suurilla yrityksillä.

Pk-yritysten, joiden laskut maksetaan myöhässä, on katettava tästä johtuva likviditeettivaje lyhytaikaisilla lainoilla, mikä lisää niiden rahoituskustannuksia. Maksuviivästysten vähentäminen on keskeinen tekijä, jonka avulla pk-yritykset saavat kipeästi kaivattua likviditeettiä, jotta ne voivat investoida innovointiin tai siirtää kustannussäästöt kuluttajille.

Sen vuoksi maksuviivästysdirektiivi¹ hyväksyttiin eurooppalaisten yritysten, erityisesti pk-yritysten, suojelemiseksi ja niiden kilpailukyvyn parantamiseksi. Maksuviivästyksistä aiheuttavat kuitenkin nykyään 25 prosenttia konkurseista EU:ssa. Tämän vuoksi komissio antoi 12. syyskuuta 2023 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta. Sen tavoitteena on käsitellä maksuviivästysdirektiivin puutteita ja parantaa kaikkien asianomaisten toimijoiden maksukuria ja suojella yrityksiä maksuviivästysten kielteisiltä vaikutuksilta kaupallisissa toimissa. Ehdotus on osa laajempaa pk-yritysten apupakettia, johon sisältyy myös direktiivi pk-yritysten verotuksen yksinkertaistamisesta ja komission ilmoittamia toimenpiteitä, joilla yksinkertaistetaan pk-yritysten prosesseja, parannetaan niiden mahdollisuuksia saada rahoitusta ja ammattitaitoista työvoimaa sekä tuetaan pk-yrityksiä niiden koko elinkaaren ajan.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/7/EU, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta (uudelleenlaadittu), EUVL L 48, 23.2.2011, s. 1.

Komission ehdottama maksuviivästyssääntöjen tarkistus korvaa nykyisen direktiivin asetuksella, jossa kaikille yritysten välisille tai yritysten ja viranomaisten välisille kaupallisille toimille asetetaan sitova 30 päivän enimmäismaksuaika. Asetuksen mukaan korvausten ja viivästyskorkojen maksaminen olisi automaattista maksuviivästysten tapauksessa, ja näitä uusia toimenpiteitä tuettaisiin vankalla täytäntöönpanokehyksellä. Se myös helpottaisi yritysten mahdollisuuksia puolustaa oikeuksiaan parantamalla tehokkaiden muutoksenhakukeinojen saatavuutta sovittelun avulla ja vähentämällä niiden käyttöön liittyvää rasitetta.

Komission vaikutustenarvioinnin mukaan uusilla säännöillä pyritään vähentämään maksuviivästyksiä 35 prosenttia. Lisäksi aika, jonka yritykset käyttävät velkojen perimiseen, lyhenisi huomattavasti, mikä säästäisi eurooppalaisilta yrityksiltä 340 miljoonaa henkilötyötuntia eli 8,7 miljardia euroa. Muutoksesta saatavien suorien rahallisten hyötyjen lisäksi likviditeetin pitäisi jakautua oikeudenmukaisemmin taloudessa ja pk-yritysten riippuvuuden ulkoisen rahoituksen saamisesta pitäisi vähentyä. Tavoitteena on suojella pk-yrityksiä, joilla ei useinkaan ole neuvotteluvoimaa ja jotka joutuvat hyväksymään kohtuuttomia maksuehtoja.

Komission ehdottaa uudelleentarkastelun välineeksi asetusta. Komission mukaan asetuksella on monia etuja: sillä voidaan esimerkiksi puuttua maksuviivästysten rajat ylittäviin näkökohtiin. Asetuksen myötä keskeiset näkökohdat, kuten enimmäismaksuajat ja tarkistusmenettelyt, viivästyskorot ja kiinteän korvauksen määrä, olisivat samat kaikkialla EU:ssa ja niitä sovellettaisiin sellaisenaan. Näin varmistetaan näiden näkökohtien osalta tasapuoliset toimintaedellytykset kaikissa jäsenvaltioissa.

Samalla jäsenvaltiot voisivat antaa tiukempia säännöksiä tietyistä näkökohdista. Ne säilyttäisivät mahdollisuuden soveltaa kansallisessa lainsäädännössä lyhyempää maksuaikaa. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan poikkeuksellisesti säätää hyväksymis- tai tarkistusmenettelystä, mutta ainoastaan, jos sen katsotaan olevan ehdottoman välttämätöntä tavaroiden tai palvelujen erityisluonteen vuoksi. Tämä menettely on kuvattava sopimuksessa yksityiskohtaisesti, ja myös sen kesto on enintään 30 päivää. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin valvontaelimiä, sovittelujärjestelmiä, luotonhallintaa ja finanssiosaamista koskevaa koulutusta sekä kohtuuttomia sopimuskäytäntöjä ja -määräyksiä koskevista velvoitteista, mutta on jäsenvaltioiden vastuulla täydentää niitä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.

Ehdotettua asetusta sovellettaisiin maksuihin, jotka suoritetaan kaupallisissa toimissa eli yritysten välisissä tai yritysten ja viranomaisten välisissä liiketoimissa, joissa velallinen on viranomainen, ja jotka johtavat tavaroiden toimittamiseen tai palvelujen tarjoamiseen korvausta vastaan. Tämä määritelmä kattaa julkisten rakennusurakoiden sekä talonrakennus- ja maa- ja vesirakennustöiden suunnittelun ja toteuttamisen.

Asetusta ei sovellettaisi kuluttajien kanssa käytävään kauppaan liittyviin maksuihin, vahingonkorvauksena suoritettuihin maksuihin eikä maksukyvyttömyysmenettelyn kohteena oleviin velkoihin liittyviin maksuihin, mukaan lukien menettelyt, joihin sovelletaan velkojen uudelleenjärjestelyä.

Uusi asetus velvoittaisi jäsenvaltiot nimeämään asetuksen täytäntöönpanon valvonnasta vastaavat kansalliset viranomaiset, joiden on tehtävä yhteistyötä komission ja muiden asiaankuuluvien kansallisten valvontaviranomaisten kanssa, ja siinä lueteltaisiin valtuudet, jotka valvontaviranomaisilla on oltava.

2. Jäsenvaltioiden kanta

Jäsenvaltiot kannattavat yleisesti ottaen pk-yritysten etujen huomioon ottamista, ja niiden näkemykset ovat hyvin yhdenmukaisia komission näkemysten kanssa. Monet jäsenvaltiot katsovat, että ennakoitavien maksuehtojen käyttöönotto parantaisi maksukulttuuria Euroopassa, loisi paremman kehyksen sopimusvapaudelle, loisi turvallisemman liiketoimintaympäristön, lisäisi kassavirtoja, vauhdittaisi investointeja ja vahvistaisi siten EU:n yritysten, erityisesti pk-yritysten, kilpailukykyä.

Monet jäsenvaltiot ja sidosryhmät ovat kuitenkin huolissaan komission ehdotuksesta siltä osin kuin on kyse asetuksen puuttumisesta sopimusvapauteen, siitä, että toimitettujen tavaroiden tai palvelujen tarkastamiseen ei ole varattu aikaa, ja mahdollisista ristiriidoista kansallisen lainsäädännön kanssa. Ne huomauttivat, että yksittäiset maksuehdot ovat tärkeä osa liiketoimintasopimuksia ja että monet toimivat liiketoimintamallit perustuvat pitkiin maksuaikoihin. Niiden näkökulmasta sopimusvapauden rajoittaminen kannustaisi yrityksiä siirtämään sopimussuhteita EU:n ulkopuolisiin maihin.

Näin ollen suurin osa jäsenvaltioista vastustaa ehdotettua 30 päivän enimmäismaksuaikaa, jota ne yleisesti pitävät lainsäätäjän suhteettomana toimenpiteenä. Samalla kun otetaan huomioon, että nykyinen direktiivi on jo vaikuttanut sopimusvapauteen ja että tämä sopimusvapauden rajoittaminen on perusteltua yleisen edun eli yritysten taloudellisen toimintakyvyn ja siten EU:n taloudellisen toimintakyvyn vuoksi, ne vaativat joustavampia sääntöjä ja liikekumppaneiden mahdollisuutta neuvotella omista maksuehdoistaan erityisesti samankokoisten yritysten välillä. Pidemmistä maksuajoista voitaisiin sopia yhteisesti, eivätkä ne välttämättä merkitsisi epätasaista neuvotteluvoimaa. Maksuaikojen tiukan ylärajan käyttöönotto edellyttäisi samojen sääntöjen soveltamista erilaisiin liiketoimintatilanteisiin.

Tähän liittyvät tiiviisti myös jäsenvaltioiden huolet oikeudellisen välineen valinnasta ja erityisesti asetuksesta aiheutuvasta täydellisestä yhdenmukaistamisesta, sillä se kohtelisi monia erilaisia liiketoimintatilanteita samalla tavalla ja jättäisi jäsenvaltioille hyvin vähän liikkumavaraa mukauttaa sääntöjä kansalliseen tilanteeseensa.

Huolia herätti myös hallinnollinen taakka, joka ehdotetulla asetuksella asetettaisiin yrityksille ja viranomaisille. Tämä koskee erityisesti julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten päätoimeksisaajien velvollisuutta esittää todisteet alihankkijoille maksetuista maksuista.

Lisäksi useiden jäsenvaltioiden huolenaiheena on kansallisten viranomaisten perustaminen asetuksen noudattamisen varmistamiseksi. Näiden viranomaisten perustamiseen ja toimintaan liittyvien hallinnollisten rasitteiden ja kustannusten lisäksi huolenaiheena on myös niille asetusehdotuksessa annettujen valtuuksien laajuus ja erityisesti se, että näiden viranomaisten toimivalta olisi päällekkäistä tuomioistuinten toimivallan kanssa, mikä voisi johtaa kahdentyyppisten rinnakkaisten menettelyjen luomiseen.

3. Kysymyksiä keskustelun pohjaksi

Ministereitä pyydetään käymään keskusteluja erityisesti seuraavasta kahdesta näkökohdasta.

- Ottaen huomioon maksuviivästysdirektiivin tarkistuksen tavoitteet suojella eurooppalaisia yrityksiä, erityisesti pk-yrityksiä, maksuviivästyksiltä ja siirtyä täsmälliseen maksukulttuuriin ministereitä pyydetään ilmaisemaan mielipiteensä oikeudellisen välineen valinnasta.
- Ottaen huomioon, että on välttämätöntä turvata yritysten, erityisesti pk-yritysten, taloudellinen toimintakyky, ja koska viranomaisten on tärkeää vahvistaa ennakkotapaus nopealle maksujen suorittamiselle, ministereitä pyydetään esittämään näkemyksensä sitovia 30 kalenteripäivän maksuaikoja koskevasta ehdotuksesta. Olisiko otettava käyttöön joustomekanismeja niitä erilaisia tilanteita varten, joissa yritykset toimivat? Näitä näkemyksiä hyödynnetään tulevissa työryhmän kokouksissa käytäviä keskusteluja varten.
- Ottaen huomioon maksuviivästysdirektiivin tarkistamisen tavoitteet ja taustalla olevat syyt, erityisesti asianmukaisten pelotteiden puuttuminen ja riittämättömät täytäntöönpanomekanismit, ministereitä pyydetään esittämään näkemyksensä ehdotetuista täytäntöönpanoviranomaisista. Olisiko kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten vähentämiseksi otettava käyttöön valvonta- ja täytäntöönpanomekanismeja kunnioittaen samalla tuomioistuinten toimivaltaa siviilioikeudellisissa riita-asioissa?